

STUDIA Z PRZYSZŁOŚCIĄ

Czasopismo poświęcone Programowi Akredytacyjnemu "Studia z Przyszłością"

nr 1/2021, luty 2021

Akredytacja środowiskowa – identyfikujemy najlepszych!

Konkurs "Studia z Przyszłością", organizowany wspólnie przez Fundację Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego oraz Agencję PRC, służy wyróżnianiu najbardziej innowacyjnych, nowoczesnych i wartościowych kierunków / programów studiów na polskich uczelniach. Do Konkursu mogą być zgłaszane kierunki studiów I i II stopnia, studiów jednolitych magisterskich (o profilu ogólnoakademickim lub

praktycznym), a także studia podyplomowe, szkoły doktorskie i specjalności prowadzone w polskich szkołach wyższych wszystkich typów. Certyfikatem „Studia z Przyszłością” eksperci wyróżniają kierunki / specjalności realizowane według nowoczesnych i wartościowych programów kształcenia, dobrze odpowiadające na potrzeby rynku pracy.

Procedura oceny kierunków studiów, która obowiązuje w naszym konkursie jest wieloetapowa i trwa około 1,5 miesiąca, a czasem dłużej. Procedurę inicjuje przesłanie kwestionariusza akredytacyjnego, który wypełnia uczelnia poddająca się certyfikacji. Wypełnienie takiego kwestionariusza jest jednak tylko wstępem, pierwszym etapem w procesie akredytacji. Eksperti, oceniając uczelnię, sięgają do wielu różnych źródeł wiedzy o certyfikowanym kierunku i weryfikują podane przez uczelnię informacje. W gronie ekspertów są przedstawiciele Fundacji Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego, ale większość recenzentów to tzw. recenzenci „zewnątrzni” – profesorowie i doktorzy pracujący na czołowych polskich uczelniach (m.in. na Uniwersytecie Warszawskim, Uniwersytecie Łódzkim, Uniwersytecie Wrocławskim, Politechnice Gdańskiej, Uniwersytecie Rzeszowskim, Uniwersytecie Śląskim), niezależni od organizatorów konkursów.

W gronie recenzentów oceniających kierunki w tegorocznej edycji Konkursu znaleźli się m.in. **prof. Piotr Grudowski**, kierownik Katedry Nauk o Jakości Politechniki Gdańskiej, autor i współautor 18 książek oraz ok. 200 artykułów w zagranicznych i krajowych czasopiśmie recenzowanych z zakresu zarządzania jakością, modeli doskonałości i normatywnych systemów zarządzania, **prof. Agnieszka Dziedziczak-Foltyn** z Katedry Socjologii Sztuki i Edukacji Uniwersytetu Łódzkiego, autorka licznych prac z zakresu socjologii edukacji oraz dr **Aleksander Kobylarek** z Uniwersytetu Wrocławskiego, ekspert w zakresie problemów edukacji w obliczu intensywnych zmian cywilizacyjno-kulturowych, metod optymalizacji funkcjonowania szkoły wyższej i wpływu nowych technologii na edukację. To punktacja i rekomendacje znamienitych ekspertów decydują ostatecznie o przyznaniu certyfikatu „Studia z Przyszłością”.

Celem Konkursu jest promocja wśród kandydatów na studia najlepszych kierunków kształcenia prowadzonych przez polskie uczelnie, ale przede wszystkim doskonalenie jakości kształcenia w szkołach wyższych i dostarczanie instytucjom akademickim rekomendacji eksperckich, jak kształcić skuteczniej i efektywniej.

Celem Konkursu jest promocja wśród kandydatów na studia najlepszych kierunków kształcenia prowadzonych przez polskie uczelnie, ale przede wszystkim doskonalenie jakości kształcenia w szkołach wyższych i dostarczanie instytucjom akademickim rekomendacji eksperckich, jak kształcić skuteczniej i efektywniej. Certyfikujemy kierunki dobrze przygotowujące do rynku pracy, nowoczesne, przyszłościowe, wartościowe merytorycznie. Konkurs to znakomity sposób na budowanie wizerunku studiów jako najlepszych w kraju, jak również na uzyskanie rekomendacji Komisji, jak prowadzić dydaktykę jeszcze lepiej, bardziej innowacyjnie i nowocześnie. Kierunki i specjalności ze Znakem Jakości "Studia z Przyszłością" to akademicka elita w skali ogólnopolskiej. W ubiegłym roku nasz certyfikat uzyskały m.in. takie uczelnie jak Politechnika Warszawska, Uniwersytet Śląski, Uniwersytet

Ekonomiczny we Wrocławiu, Politechnika Łódzka, Collegium Civitas, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie i wiele innych znakomitych polskich szkół wyższych, publicznych i niepublicznych.

Na czym polega model oceny w Konkursie „Studia z Przyszłością”?

Akredytacja (od fr. *accréditer*, „upewnomocnić” - czynić pewnym) jest ściśle określonym postępowaniem, w którym strona trzecia (instytucja, stowarzyszenie, fundacja, firma) przyznaje pisemne zaświadczenie w formie certyfikatu o tym, że dany produkt, usługa, proces lub organizacja jako całość spełnia wymagania i standardy w określonym zakresie.

W przypadku Programu „Studia z Przyszłością” akredytację adresujemy do uczelni i ich jednostek organizacyjnych, a przedmiotem badania są kierunki studiów i realizowane na nich programy kształcenia. Do Programu mogą być zgłaszane kierunki studiów (lub specjalności). Certyfikatem „Studia z Przyszłością” wyróżniamy kierunki i specjalności realizowane według nowoczesnych i innowacyjnych programów kształcenia, dobrze odpowiadające na potrzeby rynku pracy, gwarantujące najwyższą jakość studiów. W szkolnictwie wyższym występuje kilka rodzajów akredytacji. Obok obligatoryjnych, dokonywanych przez Polską Komisję Akredytacyjną (na podstawie przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym) istnieją akredytacje fakultatywne – przeprowadzane przez instytucje środowiskowe i organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia). Do tych ostatnich uczelnie zgłaszają się dobrowolnie w celu podnoszenia jakości kształcenia i promowania najlepszych kierunków studiów, które realizują.

Metodologia oceny stosowana w Konkursie „Studia z Przyszłością” jest złożona. Eksperti zapoznają się np. z programami studiów i poddają je kompleksowej analizie (m.in. pod kątem tego, czy program zawiera wszystkie elementy wymagane przepisami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce), analizują efekty uczenia się, sylabusy, stosowane metody dydaktyczne, siatki (plany) studiów, zasoby biblioteczne uczelni, dorobek naukowy kadry, listę instytucji, w których studenci odbywają praktyki itp. Te informacje są obecnie dostępne publicznie, eksperci mogą więc do nich sięgnąć m.in. w ramach biuletynów informacji publicznej uczelni czy serwisów takich jak USOS. Zdarza się, że analizowana dokumentacja jednego ocenianego kierunku obejmuje nawet około 300-400 stron materiałów. W wielu przypadkach

ekspersi, jeśli dostrzegą taką potrzebę, organizują tzw. wizyty studialne na uczelniach, głównie w celu obejrzenia bazy materialnej albo po to, by porozmawiać ze studentami i poznać ich opinie o ocenianym kierunku. Ekspersi pozyskują też dodatkowe dane i informacje z instytucji systemu szkolnictwa wyższego, np. z ministerialnego systemu POLON, podobnie jak czynią to organizatorzy rankingów szkół wyższych. Pomocny w ocenie jest ponadto system monitorowania losów absolwentów MNiSW i raporty Polskiej Komisji Akredytacyjnej, do których eksperci mają dostęp. Wszystkie te dane są brane pod uwagę w toku certyfikacji. Ekspersi pracują więc zarówno „z dokumentami”, jak i korzystają z innych metod ewaluacji jakości, w tym także z metody tzw. „tajemniczego klienta”, dzięki której można zweryfikować np. sposób, w jaki uczelnie udzielają kandydatom na studia informacji o swojej ofercie edukacyjnej (czy informacje te są rzetelne, pełne, wiarygodne, zgodne z prawdą itp.).

Gromadzenie i analiza danych, weryfikacja, ocena – to kluczowe pojęcia opisujące proces certyfikacji w Programie „Studia z Przyszłością”. W toku certyfikacji ważne jest, by pozyskiwać informacje zarówno od ocenianych uczelni, jak i ze źródeł zewnętrznych, obiektywnych, niezależnych od ocenianej szkoły wyższej. Dzięki temu ocena jest bardziej rzetelna i wszechstronna. Rolą ekspertów jest zweryfikować informacje, które podają uczelnie w kwestionariuszach akredytacyjnych i na ich podstawie sporządzić swoją rekomendację. (GID)

Oceniamy rzetelnie, wszechstronnie i sprawiedliwie!

Rozmowa z **Grażyną Kaczmarczyk**,
Prezesem Zarządu Fundacji Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego

Czy pozytywna ocena w Programie „Studia z Przyszłością” rzeczywiście potwierdza wysoką jakość kształcenia?

Staramy się, by nasza ocena była jak najbardziej rzetelna i dokładna. Dlatego też obejmuje ona wiele elementów: od analizy danych z kwestionariusza konkursowego, przez lekturę programów studiów, efektów uczenia się, stron internetowych uczelni, po analizę procedur pro jakościowych stosowanych w uczelni czy też danych „zewnętrznych” wobec uczelni – z systemu POLON, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Polskiej Komisji Akredytacyjnej, serwisu „Ludzie Nauki” OPI, a nawet GUS. Eksperti analizują setki informacji, dziesiątki dokumentów. Po to, by wydać sprawiedliwy werdykt w kwestii przyznania lub odmowy przyznania naszego certyfikatu, ale także po to, by w recenzjach końcowych wskazać uczelniom, co można poprawić, w jaki sposób kształcić lepiej, bardziej efektywnie.

Czy Laureaci Konkursu uzyskują jakieś inne korzyści z posiadania certyfikatu niż korzyści wizerunkowe?

Dla uczelni uczestniczących w naszym konkursie korzyścią z udziału jest nie tylko uzyskanie certyfikatu i możliwość jego promocyjnego wykorzystania. Według mnie znacznie istotniejsze są korzyści pro jakościowe, związane ze wskazanym już modelem certyfikacji i to ten aspekt jest istotą naszej działalności. Każdą uczelnię ocenia niezależnie od siebie kilku ekspertów. Ekspert po przeprowadzeniu oceny sporządza recenzję, w której odnosi się do kilkunastu kryteriów akredytacyjnych. W przypadku uczelni ekspert wskazuje np. czy program studiów posiada właściwie zdefiniowane efekty uczenia się, czy stosowane metody dydaktyczne zostały poprawnie dobrane, czy program studiów jest innowacyjny, wykracza poza standard itd. To oczywiście tylko kilka przykładowych kryteriów oceny, bo są one bardziej rozbudowane. Każda uczelnia uczestnicząca w programie, po jego zakończeniu, otrzymuje recenzję, na bazie których może spojrzeć krytycznie na oceniony kierunek, coś w nim poprawić, udoskonalić, zgodnie z sugestiami ekspertów. W recenzjach eksperci podkreślają zarówno mocne, jak i wskazują słabe strony uczelni. Zdarza się też, że w toku samej oceny, przed sporządzeniem recenzji, eksperci, którzy dostrzegają istotne mankamenty ocenianych kierunków, dzielą się z uczelniami swoimi spostrzeżeniami, a uczelnie konsultują własne wątpliwości: prawne, organizacyjne, kadrowe, metodologiczne. Rolą ekspertów jest doradzać, sugerować rozwiązania doskonalące, służyć rekomendacjami.

Jakieś przykłady?

W ubiegłym roku jeden z ekspertów zauważył, że oceniany kierunek studiów został przyporządkowany do dyscypliny naukowej niezgodnie z przepisami prawa, co wpływało negatywnie na jakość kształcenia. Zasugerował zmianę. Uczelnia posłuchała i dzięki temu program kształcenia znacząco zyskał. W innym przypadku ekspert, po rozmowie ze studentami ocenianego kierunku, poradził uczelni, by zmienić procedury przyznawania stypendiów, gdyż były nieefektywne. Również ta rekomendacja została uwzględniona. W okresie obowiązywania certyfikatu, czyli przez rok, wyróżnione nim uczelnie mogą zwracać się do nas w sytuacji, gdy pojawiają się problemy w dziedzinie kształcenia, wymagające wsparcia merytorycznego ekspertów (np. uczelnia chce uruchomić nową specjalność na ocenionym kierunku i potrzebuje pomocy w przygotowaniu programu studiów – nasi eksperci służą radą).

Każdą uczelnię ocenia niezależnie od siebie kilku ekspertów. Ekspert po przeprowadzeniu oceny sporządza recenzję, w której odnosi się do kilkunastu kryteriów akredytacyjnych.

Jakie inne korzyści z certyfikacji osiągają uczelnie?

Na pewno korzyści związane z udziałem w uroczystej gali finałowej. Podczas gali często organizujemy ciekawy wykład, prowadzony przez wybitnego eksperta. Dla przykładu – w ramach pierwszej edycji programu „Studia z Przyszłością” wykład wygłosił prof. Jan Wojtyła, były rektor Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. Innym przykładem wykładu eksperckiego w ramach naszych projektów akredytacyjnych był wykład prof. Edmunda Wnuka-Lipińskiego, rektora Collegium Civitas, prof. Jana Miodka z Uniwersytetu Wrocławskiego czy prof. Witolda Orłowskiego z Uczelni Vistula. Gala jest także czymś w rodzaju ogólnopolskiego „forum” na rzecz jakości kształcenia – daje możliwość spotkania menedżerów najlepszych kierunków studiów i samorządowców z całej Polski, którzy wymieniają się między sobą doświadczeniami, dobrymi praktykami, nawiązują kontakty, ale także rozmawiają z ekspertami, naukowcami, przedstawicielami biznesu. Z naszego punktu widzenia to właśnie jest istotą akredytacji środowiskowej, a korzyści wizerunkowe i promocyjne są uzupełnieniem korzyści pro jakościowych.

Rozmawiał: Paweł Gołąb

Kto ocenia uczelnie w Programie „Studia z Przyszłością”?

W Komisji Ekspertkiej oceniającej zgłoszone kierunki studiów zasiadają naukowcy (specjaliści w zakresie zarządzania szkolnictwem wyższym i jakości kształcenia), przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz reprezentanci środowisk gospodarczych. Członkowie Komisji wybrani zostali w postępowaniu konkursowym na podstawie analizy ich dorobku naukowego, eksperckiego i praktycznego. W skład Komisji wchodzi m.in.:

Prof. PG dr hab. Piotr Grudowski - kieruje Katedrą Nauk o Jakości (wcześniej Zarządzania Jakością i Towaroznawstwa) na Wydziale Zarządzania i Ekonomii Politechniki Gdańskiej. Prowadzi zajęcia dydaktyczne w języku polskim i angielskim na studiach I i II stopnia oraz na studiach doktoranckich. Wypromował 3 doktorów i jest promotorem w 7 przewodach doktorskich. Kierował licznymi projektami naukowymi finansowanymi przez KBN, MNiSW oraz NCN. Ostatni z nich to projekt NCN OPUS (lata 2013-2017) dotyczący zgodności zmian w prawodawstwie związanym z nauką i szkolnictwem wyższym z dorobkiem dyscypliny zarządzania projakościowego. Uczestniczył też w realizacji kilkunastu projektów międzynarodowych i krajowych. Jest autorem i współautorem 18 książek oraz ok. 200 artykułów w zagranicznych i krajowych czasopismach recenzowanych z zakresu zarządzania jakością, modeli doskonałości, normatywnych systemów zarządzania, w tym szeroko rozumianego bezpieczeństwa i ryzyka, ich integracji oraz metod wykorzystywanych w diagnozowaniu, nadzorowaniu i doskonaleniu procesów. Od roku 2012 zasiada w Kapitulie Pomorskiej Nagrody Jakości, a od roku 2013 w Kapitulie Polskiej Nagrody Jakości i Komitecie Normalizacji i Jakości Krajowej Izby Gospodarczej. Jest wieloletnim ekspertem programów Unii Europejskiej (LLP – Leonardo da Vinci, Erasmus, Erasmus+, Europejski Fundusz Społeczny).

Dr hab. Agnieszka Dziedziczak-Foltyn – pracuje w Katedrze Socjologii Sztuki i Edukacji Uniwersytetu Łódzkiego. Jest autorką licznych publikacji naukowych poświęconych problematyce jakości w szkolnictwie wyższym. Brała udział w projekcie „Polityki publiczne na rzecz pełnej dorosłości w Polsce” (Narodowe Centrum Nauki/ Opus 2015-2019, kierownik: Jolanta Grotowska-Leder). Jej zainteresowania naukowe koncentrują się wokół zagadnień socjologii edukacji wyższej, polityki szkolnictwa wyższego oraz reform szkolnictwa wyższego i nauki. Recenzent czasopisma „Nauka i Szkolnictwo Wyższe”. Za książkę habilitacyjną „Reforma szkolnictwa wyższego w Polsce w debacie publicznej. Bilans dyskusji o uniwersytetach (1990-2015)” otrzymała Nagrodę indywidualną II stopnia za osiągnięcia naukowo-badawcze.

Prof. dr hab. Dariusz Rott – pracownik naukowy Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, do 2013 roku członek Prezydium Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W latach 2014-2015 roku profesor wizytujący w Collegium Civitas w Warszawie. Pracował m.in. w Szkole Zarządzania Uniwersytetu Śląskiego, był prorektorem Wyższej Szkoły Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach. Rzeczoznawca Ministerstwa Edukacji Narodowej opiniujący podręczniki szkolne. Stypendysta Fundacji na rzecz Nauki Polskiej, Członek Komisji do Oceny Podręczników Szkolnych Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie, Komisji Historyczno-literackiej Polskiej Akademii Nauk, Oddział w Katowicach. Ekspert Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w Warszawie oraz ekspert zewnętrzny Narodowego Programu Foresight Polska 2020. W latach 2012-2020 Przewodniczący Rady Naukowej Instytutu Badań Regionalnych Biblioteki Śląskiej w Katowicach.

Dr hab. Ewa Kula - kierownik Zakładu Historii Wychowania i Organizacji Szkolnictwa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Autorka prac naukowych poświęconych problematyce jakości kształcenia, m.in. podręcznika „Polityczno-światowy wymiar edukacji ustawicznej w szkolnictwie wyższym” (wspólnie z Marzeną Pękowską) i artykułu „Jakość kształcenia nauczycieli w Polsce na tle wybranych krajów europejskich. Próba porównania” (wspólnie z Marzeną Pękowską). Specjalizuje się w historii wychowania i oświaty. Jest członkiem Towarzystwa Historii Edukacji oraz Kieleckiego Towarzystwa Naukowego.

Prof. ucz. dr hab. Michał Kaczmarczyk - politolog o szerokich zainteresowaniach naukowych (zarządzanie szkolnictwem wyższym, problemy współczesnej edukacji, zarządzanie jakością, zarządzanie publiczne). Rektor Wyższej Szkoły Humanitas w Sosnowcu, w latach 2012-2014 ekspert Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (członek komisji przyznającej stypendia za wybitne osiągnięcia w nauce), ekspert Kolegium Rektorów i Założycieli Uczelni Niepublicznych Województwa Śląskiego. Członek Zarządu Fundacji "Humanitas", zajmującej się działalnością w dziedzinie edukacji i szkolnictwa wyższego. Autor licznych publikacji naukowych na temat szkolnictwa wyższego, w tym pierwszej na polskim rynku wydawniczym całościowej monografii poświęconej roli akademickiego PR w kreowaniu kapitału społecznego i budowaniu demokracji.

Prof. ucz. dr hab. Zbigniew Widera - pedagog, ekonomista i medioznawca, absolwent Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz Międzynarodowego Studium Menadżerskiego Górnośląskiej Wyższej Szkoły Handlowej w Katowicach. Przedsiębiorca o bogatym dorobku menadżerskim. Profesor Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, specjalista w zakresie zarządzania szkolnictwem wyższym, transferu technologii, zarządzania przedsiębiorstwem i innowacyjności. Inicjator powołania Centrum Innowacji, Transferu Technologii i Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego.

Dr Sławomir Rębisz – pracownik naukowy Uniwersytetu Rzeszowskiego. Stopień doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu uzyskał na Wydziale Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego (2005) na podstawie rozprawy „Przemiany szkół wyższych Europy Środkowowschodniej w okresie transformacji systemowej: nauczanie, badania, zarządzanie”. Absolwent studiów podyplomowych z zakresu zarządzania kształceniem ustawicznym, zorganizowanych przez College of Continuing and Professional Education Kennesaw State University w Kennesaw (Stany Zjednoczone). Senior Manager of Continuing Education - Certificate of Kennesaw State University, University System of Georgia, USA (2000). Współautor „Strategii rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce 2010 - 2020 – projekt środowiskowy”. Ekspert krajowy oceny technicznej Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska-Republika Słowacka 2007-2013. Współpracownik Fundacji Akademia Obywatelska.

Dr Stefan Wlazło - starszy specjalista ds. zarządzania oświatą na Wydziale Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, kierownik Pracowni Doskonalenia Kadr Kierowniczych w Instytucie Kształcenia Nauczycieli w Warszawie, pracownik naukowo-dydaktyczny w Dolnośląskiej Szkole Wyższej we Wrocławiu. Ekspert Ministerstwa Edukacji Narodowej. Jego zainteresowania naukowe koncentrują się wokół zagadnień jakości edukacji i procedur ewaluacji w edukacji (ekspert oceniał uczelnie w edycjach III-V).

Dr Aleksander Kobylarek - adiunkt na Uniwersytecie Wrocławskim. Zajmuje się problemami edukacji w obliczu intensywnych zmian cywilizacyjno-kulturowych, metodami optymalizacji funkcjonowania szkoły wyższej w warunkach skoku cywilizacyjnego i wpływem nowych technologii na edukację. Jest autorem kilkudziesięciu publikacji na ten temat, w tym m.in. monografii „Absolwenci uniwersytetu w transformującym się społeczeństwie”. Prezes Fundacji Pro Scientia Publica. Koordynator i kierownik licznych grantów edukacyjnych i badawczych o zasięgu międzynarodowym.

Akredytacje środowiskowe pomagają podnosić jakość kształcenia

Rozmowa z **dr hab. Agnieszka Dziedziczak-Foltyn** z Katedry Socjologii Sztuki i Edukacji Uniwersytetu Łódzkiego, ekspertem i członkiem Komisji Certyfikacyjnej Konkursu „Studia z Przyszłością”

Co należy zrobić, by polskie uczelnie kształciły bardziej efektywnie, głównie pod kątem potrzeb rynku pracy? Czy w Pani opinii można podać „przepis” na dobry współczesny uniwersytet?

Mówienie o edukacji wyłącznie dla potrzeb rynku pracy, w przypadku uniwersytetu, czyli uczelni powołanej raczej do kształcenia ogólnoakademickiego niż praktycznego, nie jest właściwe, gdyż nie w pełni odpowiada misji uniwersytetu. Oczywiście uniwersytet również powinien, w pewnych obszarach kształcenia, takie zapotrzebowanie brać pod uwagę, ale nie jest to jego zasadniczy cel. Odnosząc się do postawionego w pytaniu problemu kształcenia dla potrzeb rynku pracy, zwróciłabym uwagę na dwa pomocne w tym procesie czynniki. Przede wszystkim na prowadzenie szerokich badań poświęconych zapotrzebowaniu rynku pracy na kadry z wyższym wykształceniem oraz badania w zakresie monitoringu losów absolwentów szkół wyższych. Nie mówię tu o czymś zupełnie nowym. Kiedy pracowałam nad swoim doktoratem o relacjach między rynkiem pracy a kształceniem na poziomie wyższym, badania takie dopiero zaczynały się pojawiać, a teraz są czymś oczywistym. Przykładem takich badań, z którymi warto się zapoznawać, są wyniki projektu Bilans Kapitału Ludzkiego. W mojej ocenie stanowią rzetelne źródło wiedzy o poziomie i strukturze zatrudnienia, panujących trendach, pożądanym przez pracodawców kompetencjach, kierunkach studiów atrakcyjnych dla potrzeb i wyzwań rynku pracy.

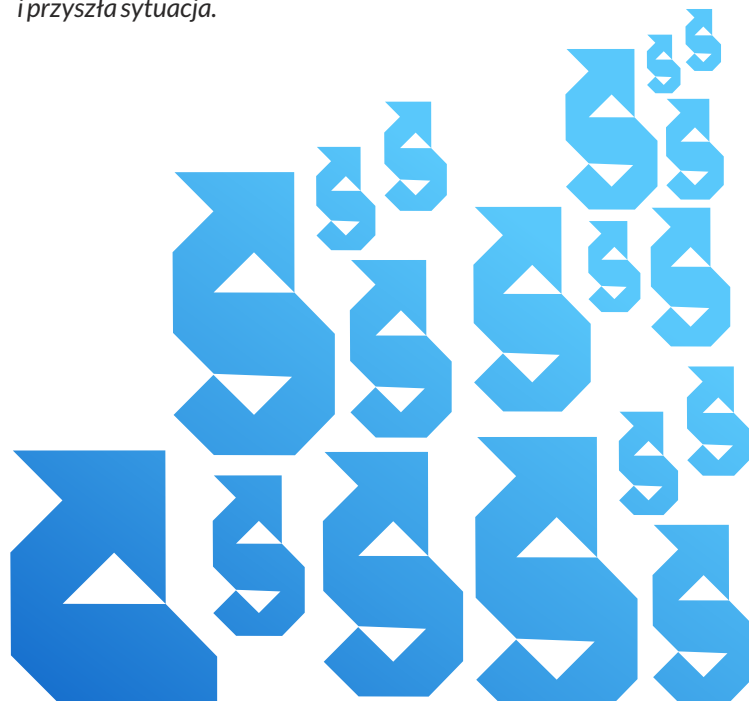
A monitorowanie losów absolwentów? Czy ono ma sens? Czy uczelnie powinny podejmować w tym zakresie aktywne działania?

Przed laty postulowano, by zajmowały się tym uczelnie. Obecnie wiedzy o sytuacji absolwentów polskich uczelni na rynku pracy dostarcza ogólnopolski system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych, czyli ELA. Można w nim znaleźć informacje o czasie poszukiwania pracy, zarobkach i poziomie bezrobocia wśród absolwentów poszczególnych kierunków studiów. To projekt wart kontynuacji, ale należałoby

go uzupełniać o różne drobne badania lokalne. Kiedy mówimy o uczelniach, nie tylko o uniwersytetach, musimy uwzględnić zróżnicowanie potrzeb rynku pracy w zależności od tego, w jakim regionie, w jakiej miejscowości znajduje się uczelnia. Jednym słowem: badania, badania i jeszcze raz badania! Oceniając kierunki studiów w Konkursie „Studia z Przyszłością” takie badanie też biorę pod uwagę.

Jakie są najważniejsze wyzwania stojące dziś przed polskimi uczelniami?

Największym, akcentowanym od lat, wyzwaniem są zmiany na rynku pracy, postępujące również na skutek rozwoju technologicznego i ogólnie pojętego rozwoju cywilizacyjnego. Zdobyte kompetencje, umiejętności, czy nawet wiedza, którą z uczelni wynosili studenci, dość szybko się dezaktualizowały. Zachodzące procesy wymuszają zachowanie niezbędnej ciągłości w przygotowaniu do rynku pracy absolwentów na określonym poziomie wykształcenia. Osoby kończące kierunki akademickie muszą także być gotowe na elastyczność, ponieważ nie zawsze udaje się pracować w „swoim” zawodzie wyuczonym. Należy więc podkreślać konieczność bycia bardziej elastycznym na rynku pracy. Ja akurat reprezentuję nauki społeczne, socjologię. Często mam okazję do prowadzenia rozmów ze studentami o tym, jak się widzą na tym rynku, jaka jest ich obecna i przyszła sytuacja.

Absolwenci socjologii są elastyczni?

Uważam, że właśnie ich atutem jest elastyczność, gdyż mogą dostosować się do wykonywania różnych zawodów, a posiadają ogólną wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. Te właśnie cechy, o których wspomniałam przed chwilą, jako pożądane wyliczają pracodawcy. Jest bowiem wiele branż, stanowisk, zawodów, które wymagają ogólnego przygotowania na poziomie wyższym, a konkretne doszkolenie odbywa się w trakcie wykonywanej pracy. Przedstawiłam tu wyzwania ogólne. Jednak życie w warunkach pandemii pokazało, że taka elastyczność powinna być jeszcze większa, by móc znajdować zatrudnienie w sytuacjach ekstremalnych, niespodziewanych. Nie możemy bowiem zakładać, że ten rynek pracy będzie rozwijał się zgodnie z trendami, w sposób niezaburzony. Dotyczy to zwłaszcza branż najbardziej poszkodowanych: gastronomicznej i turystycznej. Myślę, że ten trudny dla nas wszystkich czas stwarza uczelniom okazję, by zastanowić się, jak przygotować absolwentów właśnie na takie sytuacje: nieoczekiwane i, być może, długotrwałe.

Czy akredytacje środowiskowe pomagają podnosić jakość kształcenia w polskich uczelniach?

Zdecydowanie tak. Przypuszczam, że obowiązkowa akredytacja Państwowej Komisji Akredytacyjnej nierzadko zniechęcała uczelnie do korzystania z tych bardziej dobrowolnych możliwości

akredytowania się. Uważam, że przystępowanie do akredytacji środowiskowych jak najlepiej świadczy o uczelniach, które się o nie starają. Taka dodatkowa informacja, że uczelnia czy kierunek posiada określony certyfikat jakości czy akredytację środowiskową, może mieć znaczenie dla potencjalnych studentów poszukujących informacji o uczelni w rankingach, różnego rodzaju artykułach prasowych czy też na stronach internetowych szkół wyższych. Na pewno ma też ogromne znaczenie dla uczelni, która pokazuje w ten sposób, że dba o tę jakość kształcenia, dba o swój rozwój, nie stoi w miejscu. Wiadomo przecież, że wymagania się zmieniają i trzeba na bieżąco tym wymaganiom sprostać.

Rozmawiał: Paweł Gołąb

Agencja PRC współorganizatorem Konkursu „Studia z Przyszłością”

Rozmowa z mgr Przemysławem Rutą z Instytutu Nauk o Zarządzaniu i Jakości Wyższej Szkoły Humanitas w Sosnowcu, Dyrektorem Zarządzającym Agencji Kreatywnej PRC, ekspertem i członkiem Komisji Certyfikacyjnej Konkursu „Studia z Przyszłością”

Dlaczego kierowana przez Pana firma występuje w roli współorganizatora Konkursu „Studia z Przyszłością”?

Agencja PRC jest przedsiębiorstwem działającym m.in. w branży konsultingowej. Specjalizujemy się w problematyce zarządzania jakością, prowadzimy analizy skuteczności działań uczelni w zakresie transferu wiedzy do otoczenia, doradzamy też szkołom wyższym, jak kształcić w zgodzie z potrzebami rynku pracy. Te zagadnienia stanowią przedmiot oceny w Konkursie „Studia z Przyszłością”, a ocena ta ma zarówno charakter ekspercko-teoretyczny, jak i praktyczny, dokonywany z perspektywy przedsiębiorców, pracodawców, rynku pracy. Moja firma pomaga zrealizować ten właśnie cel Konkursu – zapewnić ewaluację i ocenę programów studiów przez przedsiębiorców. Ponadto Agencja PRC prowadzi działalność w zakresie marketingu i PR na rynku szkolnictwa wyższego. Do moich zadań, jako współorganizatora Konkursu, należy realizacja wszystkich działań wskazanych w regulaminie Konkursu, a związanych z promocją i marketingiem Konkursu oraz jego Laureatów. To my organizujemy gale finałowe Konkursu i wydarzenia im towarzyszące, takiej jak koncerty czy bankiety. Odpowiadamy również, jako Agencja PRC, za monitorowanie jakości w akredytowanych uczelniach w okresie obowiązywania certyfikatu, tj. przez 12 miesięcy (chodzi np. o monitorowanie mediów pod kątem tego, czy w certyfikowanej uczelni nie doszło do jakiejś sytuacji kryzysowej, która uzasadniałaby cofnięcie certyfikatu). Te działań, których jest oczywiście znacznie więcej, należą do kompetencji współorganizatora Konkursu, którym – obok Fundacji Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego – jest Agencja PRC. Przygotowujemy i finansujemy wskazane działania, przeznaczając na ten cel środki z opłat certyfikacyjnych.

Podział zadań między Fundacją a Agencją PRC jest więc ściśle określony...

Tak. Fundacja odpowiada za kwestie merytoryczne, w tym m.in. za wybór ekspertów (na podstawie ich dorobku naukowego i praktycznego), przygotowanie kwestionariuszy akredytacyjnych i ankiet ewaluacyjnych, opracowanie szczegółowych kryteriów i zasad oceny, nadzór merytoryczny nad przebiegiem certyfikacji, opracowanie rekomendacji metodologicznych dla ekspertów, analizę wyników certyfikacji i ich zgodności z procedurami i kryteriami oceny, konsultacje merytoryczne dla uczestników Konkursu, przyznawanie wyróżnień specjalnych, np. dla najbardziej umiędzynarodowionych kierunków studiów, zatwierdzanie recenzji, które trafiają do certyfikowanych uczelni itp. Zadania te Fundacja realizuje w ramach swojej działalności statutowej. My, jako Agencja PRC, odpowiadamy natomiast za całą logistykę konkursu, obsługę prawną, organizacyjną, finansową i marketingową Programu „Studia z Przyszłością”. Kwestię podziału zadań między współorganizatorami Konkursu szczegółowo określa Regulamin Konkursu. Wiadomo za co odpowiada organizator logistyczny, a za co organizator merytoryczny, którym jest Fundacja. Wiadomo też, które z tych zadań są finansowane z opłat certyfikacyjnych (bo ta kwestia również została wskazana w regulaminach), a które ze środków statutowych Fundacji.

Dlaczego w Programie „Studia z Przyszłością” obowiązuje opłata certyfikacyjna?

Nasz Program istotnie przewiduje opłaty, jak niemal wszystkie polskie i międzynarodowe programy akredytacyjne i konkursy jakości. Jest to standardowe rozwiązanie spotykane w takich projektach akredytacyjnych jak np. konkurs „Teraz Polska”, certyfikacja ISO, akredytacja SEMFORUM, akredytacja Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych, „Polska Nagroda Jakości”, akredytacja międzynarodowa studiów AMBA, akredytacje dla uczelni AACSB czy EQUIS i wiele innych. Co więcej, opłaty obowiązują też w przypadku akredytacji publicznych, np. w akredytacjach kuratoriów oświaty dla placówek edukacyjnych czy w akredytacjach Polskiego Centrum Akredytacji. W większości tych konkursów opłaty są znacznie wyższe niż w Programie „Studia z Przyszłością”. Akredytacje środowiskowe (a taki charakter ma nasz konkurs jakości) zwykle nie korzystają z dotacji publicznych – realizowane są przez organizacje pozarządowe, instytucje branżowe lub firmy konsultingowe (jak w przypadku ISO) i muszą się samofinansować. Koszty związane z organizacją konkursów są pokrywane z opłat certyfikacyjnych.

Jakość musi kosztować?

To pewnego rodzaju uproszczenie, ale w skrócie o to właśnie chodzi. Oceny w naszym Konkursie dokonują wybitni eksperci, którzy za swoją pracę otrzymują honorarium. Każde zgłoszenie konkursowe ocenia niezależnie od siebie aż trzech ekspertów: naukowcy i praktycy. Koszty generuje też analiza prawna aplikacji, ewentualne wyjazdy audytorskie (koszty zakwaterowania, podróży) czy prowadzenie wspomnianego, rocznego monitoringu jakości w ocenionych już uczelniach. Konkurs zawsze kończy gala finałowa, która jest wydarzeniem na kilkaset osób. Towarzyszą jej wykłady, część artystyczna, bankiet, spotkania kulturalne. Staramy się, by wszystko było przygotowane na najwyższym poziomie, w pięknym i elitarnym miejscu, np. w Pałacu Polskiej Akademii Nauk w Jabłonie pod Warszawą. Zatrudniamy fotografów, którzy każdej uczelni zapewniają bogaty serwis fotoreporterski z gali. Uczelnie nagrodzone w Konkursie otrzymują też uprawnienie licencyjne do posługiwania się w swojej komunikacji marketingowej Znakem Jakości „Studia z Przyszłością”, który jest znakiem prawnie chronionym, na podstawie przepisów o własności przemysłowej. Koszty związane z organizacją wszystkich tych przedsięwzięć i działań finansujemy z opłat certyfikacyjnych wnoszonych przez laureatów Konkursu.

Rozmawiał: Paweł Gołąb

